

Tisková zpráva, 30. března 2026

Talent ve školách: Co pomáhá nadaným žákům

Think-tank IDEA při CERGE-EI vydává novou studii, která přináší systematický přehled ekonomických výzkumů zkoumajících dopady a efektivitu programů na podporu nadaných žáků. Studie přehledně a srozumitelně vysvětluje používané metodologie a syntetizuje důležité poznatky pro vzdělávací politiku a praxi. Studie ukazuje, že včasná identifikace nadaných žáků, kvalitní učitelé a dobře cílená podpora mohou mít výrazný vliv na rozvoj talentů ve školách.

Studie shrnuje poznatky dlouhé řady zahraničních výzkumů, které ukazují, že dobré systémové nastavení může výrazně pomáhat zejména nadaným dětem ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí. Právě u nich se pozitivní dopady podpory projevují nejvíce.

Klíčovou fází podpory nadaných žáků je jejich včasná identifikace. Tradiční identifikace nadaných, například na základě úsudku a doporučení učitelů či rodičů, často selhává. Přehlíženy bývají zejména nadané dívky nebo děti ze znevýhodněného prostředí. Naopak plošný screening v raném věku dokáže odhalit výrazně více nadaných žáků a představuje relativně levné a efektivní opatření. Identifikace talentu by se však měla opírat o standardizované, spolehlivé a psychometricky ověřené diagnostické nástroje.

„Pokud nadání u žáků nedokážeme rozpoznat včas, nemůžeme jim ani poskytovat včasnou a účinnou podporu. Právě včasná a systematická identifikace je klíčovým krokem pro rozvoj jejich potenciálu,“ říká autor studie Tomáš Protivínský.

Významnou roli dále hraje kvalita pedagogů a schopnost škol přizpůsobit výuku potřebám a dispozicím jednotlivých žáků. Nadané lze vyučovat integrovaně s ostatními žáky nebo odděleně ve výběrových třídách či dokonce školách. Stále více se ale prosazuje diferencovaná výuka v běžných třídách, kdy učitel přizpůsobuje obsah, tempo i hloubku učiva jednotlivým žákům. Takový přístup umožňuje rozvíjet potenciál všech dětí, zároveň však klade vysoké nároky na pedagogické dovednosti učitelů.

„Sdružování žáků do skupin dle schopností může být přínosné, protože umožňuje lépe zacílit výuku. Rozdělování žáků do různých škol v raném věku však může vést

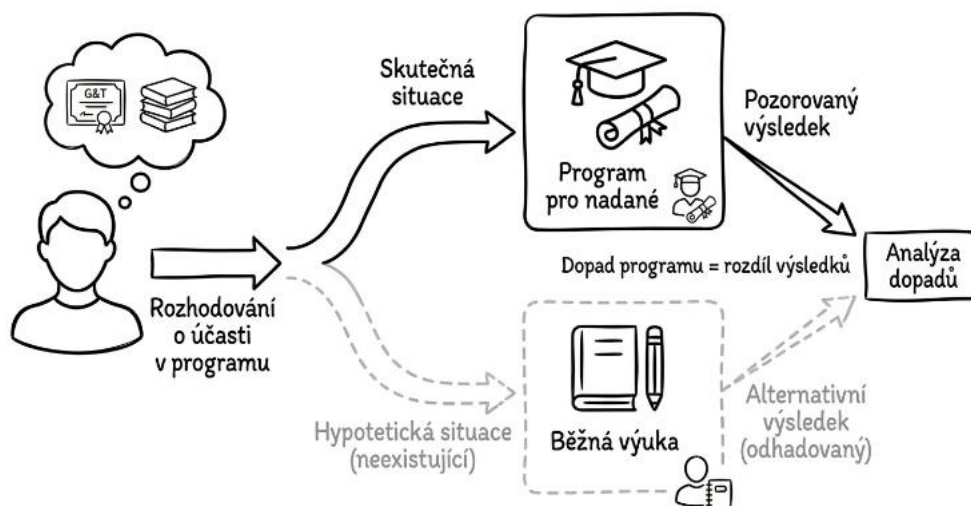
k horším výsledkům u slabších žáků a prohlubuje nerovnosti ve vzdělávání,“ doplňuje Tomáš Protivínský.

Studie dále upozorňuje, že populární elitní či výběrové školy mají podle výzkumů často jen omezený dopad na zlepšení výsledků nadaných žáků. Mnozí z nich by totiž podobných výsledků dosáhli i v běžných školách. Přínos těchto programů se nejsilněji ukazuje hlavně u znevýhodněných žáků.

Oblíbená metoda akcelerace (např. přeskočení ročníku nebo rychlejší postup v učivu) je zejména v americkém prostředí výzkumně dobře podložena a nadaným žákům často pomáhá. I u ní je však nutná obezřetnost: aby byla přínosná, musí být správně zacílená na žáky, kteří jsou na náročnější učivo připraveni. Nevhodné zařazení nepřipravených žáků může mít naopak negativní dopady.

Závěrem studie zdůrazňuje, že účinnost jednotlivých opatření nelze do českého prostředí přenášet ze zahraničí automaticky. Fungování, a tedy i dopady programů, jsou totiž zpravidla ovlivněny nastavením daného vzdělávacího systému a místním kontextem. Doporučení pro Česko jsou proto následující:

- Pro informované rozhodování o veřejných politikách, a to nejen v případě podpory nadaných, je klíčové rozvíjet zázemí pro vlastní evaluace vzdělávacích politik i v Česku, včetně systematického sběru a propojování dat.
- Je potřeba posilovat institucionální nastavení, ve kterém tvůrci politik zjištění dopadových studií běžně využívají při svém rozhodování.
- Celková kvalita a připravenost vzdělávacího systému je pro úspěšnou podporu nadaných žáků zásadní. Je proto nutné systematicky začlenit téma vzdělávání nadaných do přípravy učitelů a jejich dalšího vzdělávání.
- Vliv na žáky je v mnoha případech určován více osobnostmi pedagogů a klimatem ve třídách než konkrétními použitými výukovými metodami. Proto musí být vzdělávací systém schopen kvalitní pedagogy rozpoznat, přilákat, ocenit, udržet a umožnit další profesní rozvoj.

Potvrzení přínosu vzdělávacího programu vyžaduje srovnání jedince v jedné situaci (studium v programu pro nadané) s hypotetickou situací, která však v realitě nenastala (studium bez účasti v programu).

Celý text studie k dispozici [zde](#).

Kontakt na autora:

Tomáš Protivínský, tomas.protivinsky@cerge-ei.cz, +420 777 882 719

Administrativní kontakt pro média:

Eva Peňázová, eva.penazova@cerge-ei.cz, +420 602 698 440

IDEA při CERGE-EI, Politických vězňů 7, Praha 1, idea@cerge-ei.cz

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Ekonomickém ústavu AV ČR, v. v. i. je nezávislý akademický think-tank zaměřující se na analýzy, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii. IDEA je projektem Ekonomického ústavu Akademie věd České republiky, který spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI.

S podporou

Akademie věd
České republiky

Foundation